

A REALIDADE DAS ESCOLAS DE BALONCESTO DA FUNDACIÓN REAL MADRID: BENEFICIOS DO SEU DESENVOLVEMENTO E PROPOSTAS DE MELLORA

Dª Gema Ortega Vila (Fundación Real Madrid)

Dra. Dª Ana Concepción Jiménez Sánchez (INEF. Universidade Politécnica)

1. RESUMO

Tras sete tempadas, as Escolas de Baloncesto da Fundación Real Madrid, atópanse cun programa deportivo moi afianzado e cunha identidade propia. Isto débese en gran medida, ao proxecto que se creou nas súas orixes, que se mantivo na súa filosofía, obxectivos e funcionamento, mellorando con éxito cada ano, as debilidades do proxecto.

A continuación, amosaremos os aspectos máis importantes que caracterizan ás nosas Escolas, a súa filosofía, obxectivos e o seu contorno interno e externo, facendo especial fincapé na importancia do perfil do profesorado (directos responsables da transmisión da nosa filosofía), e no modelo de competición que definen as nosas Escolas. Finalmente, exporemos os beneficios que ten o desenvolvemento dunhas Escolas de Baloncesto como a nosa, e as propostas de mellora aos inconvenientes e dificultades que nos atopamos na actualidade.

2. CARACTERÍSTICAS XERAIS DAS ESCOLAS DE BALONCESTO DA FUNDACIÓN REAL MADRID NA ACTUALIDADE

2.1. Filosofía e obxectivo xeral das Escolas de Baloncesto.

Desde as súas orixes, a Fundación Real Madrid, pretende utilizar o deporte como unha ferramenta para a formación global e a integración social de todos aqueles nenos, nenas e mozas que o practiquen. Do mesmo xeito, as Escolas de Baloncesto levan, con esta, sete tempadas traballando, co obxectivo de educar a través da práctica do baloncesto, e de fomentar as capacidades de tipo cognitivo - motriz, de equilibrio persoal, de relación interpersoal e de actuación e inserción social, co fin de contribuír non só á mellora da motricidade senón ao desenvolvemento integral da persoa (López, Jiménez e Augado, 2003; Jiménez, 2005).

2.2. Contexto actual.

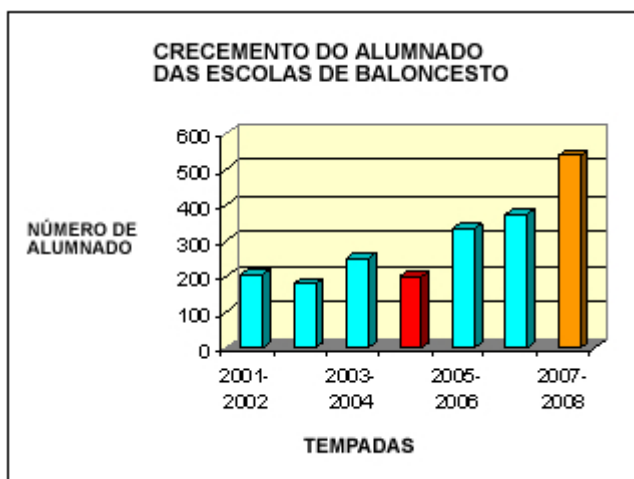
Na actualidade, a Fundación Real Madrid, conta con nove Escolas de Baloncesto na Comunidade de Madrid, sete delas, en instalacións municipais de Madrid. Adestramos a grupos mixtos, cun mínimo de oito e un máximo de dezoito mozos e mozas, entre as categorías de baby - basket (cinco anos), ata a categoría cadete (dezaseis anos). A continuación, pasamos a describir con máis detalle a actualidade e evolución das nosas Escolas de Baloncesto.

2.2.1. Evolución no número de alumnado.

As Escolas de Baloncesto creceron desde a súa creación, tanto no número de beneficiarios, como no número de instalacións que temos distribuídas na Comunidade de Madrid.

Como se pode comprobar no seguinte cadro, os datos son moi positivos, xa que podemos observar que se multiplicou considerablemente o número de mozos e mozas que adestran nas nosas Escolas de Baloncesto, respecto da primeira tempada (2001-2002). Neste curso, existiu un aumento de 161 mozos, probablemente grazas aos éxitos cultivados pola Selección Española de baloncesto e do Real Madrid, por este motivo, non puidemos dar praza a todas a familias interesadas. Na actualidade temos unha lista de espera de 159 mozos e mozas, que agardamos poder recolocar a vindeira tempada. Estes datos teñen un valor engadido tendo en conta que a práctica do baloncesto estase reducindo significativamente a nivel nacional segundo as enquisas que publica o Consello Superior de Deportes de forma quinquenal (García, 2006).

TEMPADA	Nº ALUMNADO
2001-2002	203
2002-2003	182
2003-2004	250
2004-2005	198
2005-2006	331
2006-2007	376
2007-2008	537

Cadro 1 e Figura 1: Evolución do número de xogadores e xogadoras das Escolas de Baloncesto da Fundación Real Madrid.

2.2.2. Número de instalacións deportivas e distribución do alumnado.

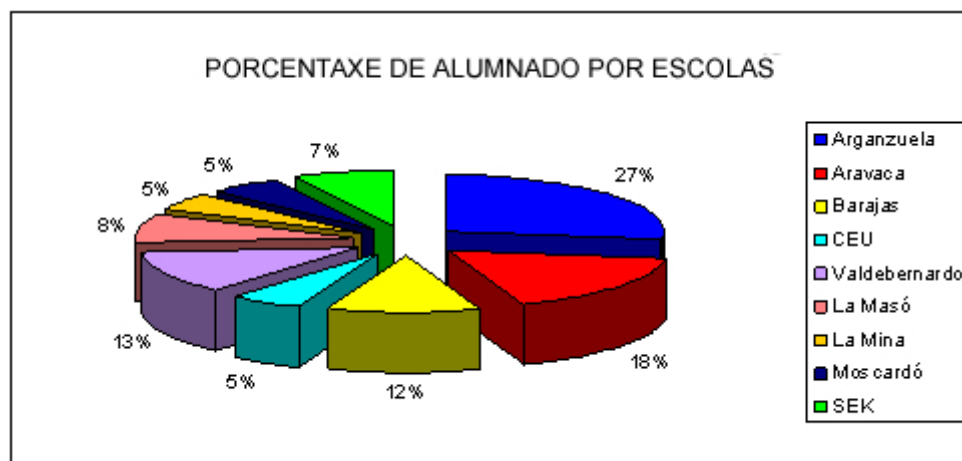
O número de Escolas de Baloncesto duplicouse nas últimas tempadas, o que explica o importante crecemento do alumnado que se produciu entre a tempada 2004-2005 á tempada 2007-2008. No noso plan estratéxico a medio prazo, temos previsto manter o número de Escolas, e afianzar o número de xogadores e xogadoras.

	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
ESCOLAS DE BALONCESTO	Boadilla	Arganzuela	Arganzuela	Arganzuela	Arganzuela	Arganzuela	Arganzuela
	CEU	CEU	CEU	CEU	CEU	CEU	CEU
	Madrid	Barajas (desde enero)	Barajas	Barajas	Barajas	Barajas	Barajas
	Villa Móstoles (dende marzo)	Villa Móstoles	Aravaca	Aravaca	Aravaca	Aravaca	Aravaca
	Aranjuez (dende marzo)		Pozo		Gimnasio Moscardó	Gimnasio Moscardó	Gimnasio Moscardó
					La Masó	La Masó	La Masó
					La Mina	La Mina	La Mina
					Valdebernardo	Valdebernardo	Valdebernardo
						Villa del Prado	SEK
TOTAL ESCOLAS	5	4	5	4	8	9	9

Cadro 2: Evolución do número e localización das Escolas de Baloncesto da Fundación Real Madrid (tempadas 2001-2008).

A continuación, detallamos como se distribúe na actualidade o número de xogadores e xogadoras en cada un dos centros deportivos.

ESCOLAS	Arganzuela	Aravaca	Barajas	CEU	Valdebernardo	La Masó	La Mina	Moscardó	SEK
Nº alumnado	144	94	62	29	68	43	28	29	40

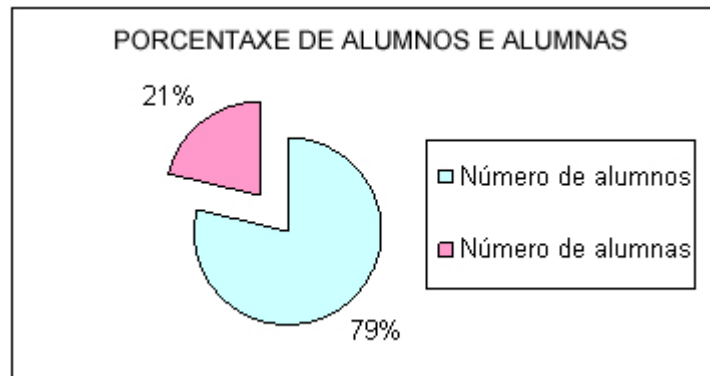

Cadro 4 e Figura 3: Distribución do número de xogadores e xogadoras por categorías nas Escolas de Baloncesto da Fundación Real Madrid (tempada 2007-2008).

2.2.3. Número de xogadores e xogadoras

En relación ao número de mozos e mozas que realizan baloncesto, podemos darnos conta, que os valores axústanse moito á realidade existente entre a práctica deportiva dos homes e as mulleres, sendo estes primeiros, os que nas nosas escolas representan o 79% do alumnado, significando a representación feminina, tan só un 21%. Aínda que o número total de alumnado que realiza baloncesto nas nosas escolas aumentou significativamente con respecto ás tempadas anteriores, este incremento, tradúcese nun aumento do 4% na práctica feminina con respecto á tempada anterior (tempada 2006-2007, 17%).

Número de alumnos	Número de alumnas
424	113

Cadro 5 e Figura 4: Porcentaxe de práctica masculina e feminina nas Escolas de Baloncesto da Fundación Real Madrid (tempada 2007-2008).

2.3. Organigrama das Escolas de Baloncesto da Fundación Real Madrid

Para o bo desenvolvemento, control e avaliación de todas as actividades que implican as Escolas de Baloncesto, é imprescindible, contar coa colaboración dun equipo de traballo (director, dirección técnica, coordinación técnica e profesorado), ben coordinado, e cunhas funcións e obxectivos concretos.

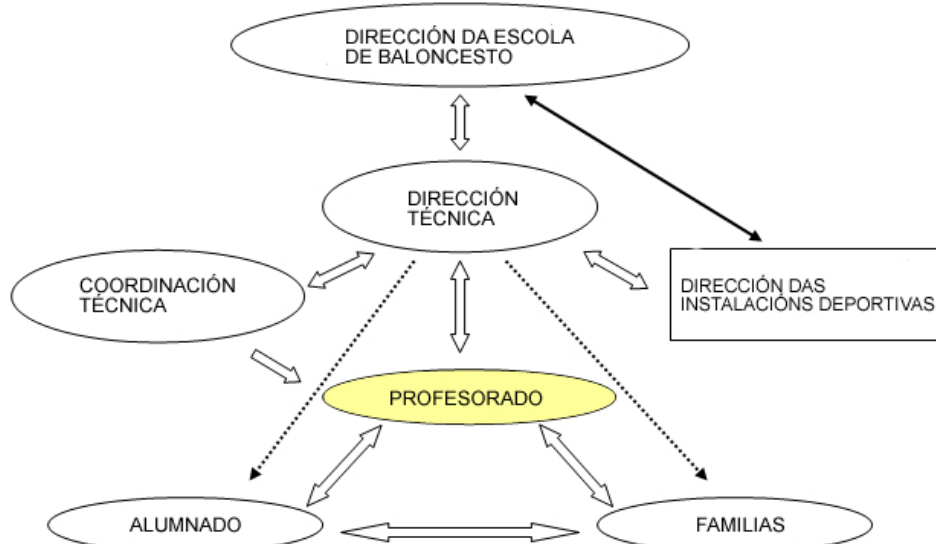

Figura 5: Organigrama das Escolas de Baloncesto da Fundación Real Madrid (tempada 2007-2008).

2.3.1. Funciones Dirección Técnica

- Planificar e coordinar a difusión das distintas Escolas de Baloncesto.
- Manter actualizada a base de datos dos xogadores das Escolas. En caso de baixa temporal, atender ás familias.
- Dar información a calquera persoa interesada en coñecer o proxecto desenvolvido nas Escolas de Baloncesto da Fundación Real Madrid.
- Organizar e coordinar coas instalacións municipais o pago anual das Escolas de Baloncesto.
- Visitar as distintas instalacións, grupos e profesorado.
 - Comunicación cos distintos directores das instalacións.
 - Comunicación coas familias no caso dalgunha alteración.
 - Comprobar que o profesorado de todas as escolas, leva a cabo o deseño educativo das Escolas de Baloncesto, e se fose necesario, orientar e asesorar na planificación anual e programación trimestral do profesorado.
 - Solicitud e control do material necesario.
 - Repartición dos equipamentos e realizar os cambios de tallas necesarios.
 - Entrega dos carnés de identificación dos xogadores.
 - Citas e control dos recoñecementos médicos.
- Planificar, orientar e controlar o labor do coordinador de área.
- Selección do profesorado das Escolas de Baloncesto.
- Organización de cinco reunións formativas e informativas co profesorado:
 - Iniciais (entrevistas).
 - Mostrar a filosofía e o que se espera do seu traballo.
 - Seguimento e control da súa planificación e programación.
 - Formación continua (organización dun Congreso bianual relacionado co Baloncesto nas etapas de formación).
 - Avaliación.
- Levar control sobre as diversas actividades complementarias ofertadas pola Fundación ao alumnado das Escolas.
- Resolver calquera situación de ausencia dun profesor.
- Deseñar e comprobar mensualmente as horas traballadas polo profesorado nos seus adestramentos e no Torneo.

- Comunicar incidencias á empresa de contrato temporal do profesorado.
- Organizar e coordinar a competición:
 - Concretar instalacións e horarios.
 - Información ao profesorado.
 - Información ás familias que desexen participar.
 - Modificacións na normativa de competición.
 - Organización dos equipos.
 - Elaboración de calendarios e clasificacións.
 - Asistencia e seguimento da competición.
- Avaliación do curso e elaboración de memoria.

2.3.2. Funcións Coordinación Técnica

- Manter ao día á Directora Técnica sobre os acontecementos máis importantes que sucedan nas Escolas que coordine. Elaboración dun diario.
- Comunicación coas familias e os responsables das instalacións deportivas.
- Coñecer e controlar o traballo realizado polo profesorado.
- Control do material das instalacións correspondentes.
- Distribución dos equipamentos deportivos e da información de actividades complementarias organizadas pola Fundación.
- Coordinación do VII Torneo das Escolas de Baloncesto e memoria da competición.
- Informe mensual sobre a actividade nas Escolas de Baloncesto.

2.1.1. Perfil profesorado

Para a selección do profesorado tense en conta que teñan titulación como adestradores e ademais, que sexan mestres especialistas en Educación Física, ou estudantes das Facultades de Ciencias da Actividade Física e o Deporte, tratando de garantir deste xeito, un nivel de formación axeitado para desenvolver o ensino do baloncesto, acorde coa importancia que a Fundación outorga ao profesorado no proceso formativo dos nenos e nenas a través do baloncesto. Tamén nos parece fundamental na elección dos adestradores, a valoración de aspectos cualitativos como a motivación polo ensino, o saber estar do profesorado e o nivel de responsabilidade cara aos mozos e as súas familias.

Desde a dirección e a coordinación das Escolas, cremos que a formación dos nosos profesores e profesoras é un dos alicerces máis importantes para levar a cabo este proxecto formativo que desde baloncesto expomos, e para iso, non cabe dúbida, que

ningún esforzo é pouco, para seleccionar con esmero aos adestradores que día a día durante todo o curso, van estar en contacto cos nosos nenos e nenas, auténticos protagonistas das Escolas de Baloncesto.

Que o profesorado cumpra estes requisitos, permítenos incidir no traballo da metodoloxía do ensino, punto importante que durante estes sete anos de Escolas de Baloncesto intentouse coidar para a constante mellora da calidade do ensino (Giménez, 2003; Giménez e Sáenz-López, 2004).

2.3.4. Obxectivos específicos das Escolas con relación ao profesorado

As Escolas de Baloncesto expoñen os seguintes obxectivos (Ortega, 2007:99):

- Sensibilizar ao profesorado que o labor de educación integral a través do baloncesto é o fundamento prioritario na súa función docente (Giménez, 2003; Castejón, 2005; Giménez, 2005).
- Fomentar o traballo en equipo do profesorado, buscando que existan criterios comúns (na elaboración das súas programacións, unificando criterios didácticos e compartindo as decisións na solución de problemas semellantes) (Augado, Outeiro, López, Ortega e Villafuertes, 2004).
- Estimular no profesorado a inquietude por incrementar os seus coñecementos, mellorando así a calidade na súa formación permanente.
- Concienciar ao profesorado da importancia do ensino comprensivo para favorecer a actitude reflexiva e autónoma do alumnado (insistindo nas tarefas de percepción e decisión, aplicando xogos e situacións contextualizadas que favorezan a comprensión) (Castejón, Giménez, Jiménez e López, 2003; Cárdenas, 2003).

2.3.5. Formación do profesorado

Como xa quedou constancia, o noso profesorado é a peza crave para poder levar a cabo o deseño educativo que se expón desde as Escolas de Baloncesto, e para iso, consideramos necesario seguir colaborando no proceso de formación dos nosos adestradores a través de diferentes estratexias.

De acordo con Jiménez (2007:86) consideramos que é moi importante “*proporcionar aprendizaxes significativas relacionados directamente con: a) o coñecemento previo do que parte o alumnado e que este sexa o punto de partida das seguintes secuencias de aprendizaxe; b) que o proceso de asimilación e comprensión de novas situacións, implique a reflexión do alumnado e a posibilidade de relacionar conceptos; c) a achega*

de coñecementos claros e nada arbitrarios, que sexan facilmente asimilables; d) a motivación por parte do alumnado para relacionar os novos contidos cos que xa coñece; e) que sexa capaz de aplicar eficazmente os coñecementos en situacións máis ou menos reais”.

- Reunións previas á actividade.

Na primeira reunión co profesorado, explícaselles cales son os obxectivos das Escolas e que funcións deberán asumir durante a tempada. É imprescindible que comprendan neste primeiro contacto, a importancia de que manteñan unha boa comunicación cos seus xogadores, as súas familias e dirección das Escolas.

Desde o primeiro momento, o profesorado comprométese a realizar unha planificación anual e programación trimestrais cos obxectivos e contidos tácticos, técnicos, regulamentarios, afectivos e biolóxicos que teñen previsto traballar. Para desenvolver este plan, entrégaselles unha Guía Didáctica (López, Jiménez e Aguado, 2001), co obxectivo de que lles oriente, e comprendan que facer e como desenvolver os adestramentos.

É necesario o compromiso de todos os adestradores, para asistir ás cinco reunións de dúas horas de duración, que se desenvolven ao longo da tempada co obxectivo de informar da actualidade das Escolas, e de unificar criterios didácticos.

- Formación continua (Ortega, 2007:102):
 - Congreso de Baloncesto na Iniciación, organizado pola Fundación Real Madrid, co fin de achegar ao profesorado, un coñecemento actualizado sobre o proceso de ensino e aprendizaxe do baloncesto.
 - Encontro de Inverno, xornadas formativas para as familias, profesorado e alumnado, organizadas por outras áreas da Fundación.
 - Entrega ao profesorado dos relatorios presentados no primeiro e segundo Curso de Didáctica do Baloncesto nas etapas de iniciación.
 - Xornadas de Formación en Valores para o profesorado das Escolas Deportivas de Baloncesto e Fútbol.
 - Reunións periódicas do profesorado das Escolas de Baloncesto. Nelas, a Dirección e Coordinación das Escolas, dan información ao profesorado, acerca das actividades que se van a realizar nos vindeiros meses. O obxectivo principal é que sexan encontros de intercambio de experiencias e reflexión de todos os profesionais implicados nas Escolas de Baloncesto.

- Visitas periódicas da dirección e coordinación ás instalacións para colaborar no labor do profesorado.
- Entrega de fichas sobre unha progresión de ensino do baloncesto.
- Danse facilidades a todo o profesorado para que asistan a Congresos e cursos que lles sirva para ampliar a súa formación académica e titulacións.
- Entrega de dúas entradas para os adestradores interesados en asistir a partidos de liga a ACB.
- Primeiras Xornadas Técnicas sobre Actividade Física e Deportes Adaptados, organizadas pola Fundación Real Madrid, co fin de analizar as actividades físico-deportivas nas persoas con discapacidade, desde unha perspectiva actual, técnica e comprometida.

2.4. Que ofrecemos aos xogadores e xogadoras das Escolas de Baloncesto?

Os adestramentos de baloncesto realízanse dous días á semana cunha hora de duración, e aqueles mozos e mozas interesados, pódense inscribir no Torneo interno organizado polas Escolas de Baloncesto, os domingos polas mañás, entre os meses de febreiro e xuño.

Todos os xogadores e xogadoras das Escolas, terán un seguro de accidentes, e ao iniciar a tempada, realizaráselles un recoñecemento médico básico, con interese preventivo, para detectar alteracións precozmente e recomendar o tratamento oportuno. O recoñecemento consiste nunha valoración antropométrica (peso e talla; envergadura; percentís e desenvolvemento pondo - estatural), valoración cardio - respiratoria en repouso e Ruffier (auscultación cardiorrespiratoria; toma de tensión arterial), valoración do aparello locomotor (alteracións da aliñación do raquis; disimetrías; descompensacións musculares; balance articular de membros superiores e inferiores; podoscopia: estudo da pegada plantar).

Entrégaselles a todos os xogadores unha equipación oficial da Fundación Real Madrid, coa que terán que asistir ao Torneo.

Bríndase ao alumnado e ás súas familias a posibilidade de participar en actividades complementarias organizadas cada tempada pola Fundación (Xornadas de Portas Abertas, Concurso de Debuxo de Nadal, Festa de Nadal, entrega de carta aos Reis Meigos, participación na carroza da Fundación, Concurso de Redacción a favor dos Valores Humanos e contra a Violencia, Premio

aos Valores Humanos, Maratón pola Integración Social, Maratón Estival pola Integración, entrega de entradas a partidos de baloncesto de liga ACB e Euroliga, partidos de 3 contra 3 de exhibición no descanso dos partidos de liga ACB, Clausura do Torneo de Baloncesto, Festa Final de Curso das Escolas Deportivas ...).

3. COMPETICIÓN

Nas nosas Escolas entendemos a competición como parte do proceso de ensino-aprendizaxe (Giménez e Saénz-López, 2004), e por iso, todos os anos organízase un torneo interno entre os diferentes xogadores e xogadoras das Escolas de Baloncesto, cuns obxectivos, estrutura, e regulamento propio.

Os equipos son mixtos, e o profesorado organízalos de forma equilibrada, para evitar desigualdades notables. Como poderemos comprobar, máis adiante, os benxamíns e alevíns, xogarán partidos de 3 contra 3 no medio campo, favorecendo así que os nenos, teñan máis posibilidades de finalizar con éxito as súas accións (Carrillo e Rodríguez, 2007). Os infantís e cadetes, xogarán partidos de 4 contra 4 en todo o campo.

Son xa tres tempadas, as que levamos realizando o Torneo nas instalacións do Centro Dotacional de Arganzuela, nas que contamos con dous campos de baloncesto cubertos, unha pista cuberta para o arrefriamento xeral e específico dos equipos, catro vestiarios e unha bancada á nosa enteira disposición. Con este cambio de instalación, melloramos xa que os desprazamentos das familias reducíronse á metade, a localización das familias e espectadores na bancada superior facilitou o labor do profesorado, e o problema da temperatura queda solucionado, dado que tanto no inverno como no verán, esta instalación está climatizada.

3.1. Obxectivos do Torneo

- Acorde coa filosofía da Fundación Real Madrid, e cos obxectivos xerais das Escolas de Baloncesto, expónse os seguintes obxectivos para a competición (Jiménez e Ortega, 2005):
- Potenciar entre os nenos, nenas e adolescentes das Escolas, a práctica do baloncesto como un medio máis de ocupar adecuadamente o tempo de lecer.

- Facilitar as relacións sociais que se establecen a través da práctica do baloncesto cos xogadores e profesorado das diferentes Escolas.
- Favorecer o respecto ás posibilidades e limitacións dos outros xogadores e xogadoras, ben sexa o caso dos compañeiros e compañeiras como no dos adversarios.
- Desenvolver o respecto ás regras de xogo como base da resolución de conflitos que se poidan orixinar, así como as persoas encargadas de asumir devanditas regras.
- Transmitir a idea de gozar da práctica do baloncesto, atendendo á mellora persoal de cada un e ás relacións que se establecen coas outras persoas, entendendo o resultado final como un elemento máis da competición.

3.2. Quen pode participar na competición?

Participan, de forma voluntaria, todos os xogadores e xogadoras que pertencen nese intre ás Escolas de Baloncesto da Fundación Real Madrid, distribuíndose actualmente nas seguintes categorías:

- Benxamín: 1998-1999
- Alevín: 1996-1997
- Infantil: 1994-1995
- Cadete: 1992-1993

3.3. Número de equipos por Escolas de Baloncesto

ESCOLA	BENXAMÍN (98-99)	ALEVÍN (96-97)	INFANTIL (94-95)	CADETE (92-93)	TOTAL
ARGANZUELA	4	5	4	4	17
ARAVACA	3	3	2	2	10
BARAJAS	1	2	2	2	7
VALDEBERNARDO	1	3	2	-	6
G. MOSCARDÓ	2	1	-	-	3
LA MASÓ	1	1	2	1	5
LA MINA	-	-	2	1	3
CEU	-	1	-	-	1
SEK	1	1	2	1	5
TOTAL	13	17	16	11	57

Cadro 6: Participación de equipos no VII Torneo das Escolas de Baloncesto por categorías e instalacións (tempada 2007-2008).

3.4. Forma de competición e tempo de xogo.

O sistema de competición que se organizou inicialmente nas Escolas de Baloncesto era de 3 contra 3 no medio campo para todas as categorías. Logo de analizar o desenvolvemento deste modelo de competición durante tres tempadas, considerouse necesaria para a formación, tanto deportiva como persoal dos mozos, que os equipos infantil e cadete participasen en partidos de 4 contra 4 en todo o campo, contando coa presenza dun profesor - árbitro, e promovendo o respecto cara a devandito adestrador que vela polo cumprimento das normas.

CATEGORÍA	EQUIPOS	FORMA DE COMPETICIÓN	TEMPO DE XOGO
BENXAMÍN (98-99) 3X3 ½ CAMPO	TRECE (12 xornadas)	<ul style="list-style-type: none"> ○ Dous grupos, un de sete equipos e outro de seis. Xogarase unha liga a unha volta, todos contra todos (7 xornadas). ○ Unha vez xogada a primeira fase, os equipos clasificados en 1ª e 2ª posición de cada grupo, e o clasificado en 3ª posición que máis puntos consiga, xogarán entre si unha liga a unha volta (5 xornadas). O equipo clasificado en 3ª posición con menos puntos, e os clasificados en 4ª e 5ª posición que máis puntos consiga, xogarán entre si unha liga a unha volta (3 xornadas). O equipo clasificado en 5ª posición con menos puntos, e os clasificados en 6ª e 7ª posición, tamén xogarán entre si unha liga a unha volta (3 xornadas). ○ O equipo que gañe máis partidos no primeiro grupo de clasificados será o equipo vencedor. En caso de empate, na primeira posición, os equipos empatados serán os gañadores. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ 3 tempos de 8 minutos (Tempo corrido). ○ Descanso de 2 minutos entre tempo.
ALEVÍN (96-97) 3X3 ½ CAMPO	DEZASETE (12 xornadas)	<ul style="list-style-type: none"> ○ Dous grupos, un de oito equipos, que xogará unha liga a unha volta, todos contra todos (7 xornadas), e outro grupo de 9 equipos que xogará tamén unha liga a unha volta todos contra todos (9 xornadas). ○ Unha vez xogada a primeira fase, os equipos clasificados en 1ª e 2ª posición de cada grupo, xogarán entre si unha liga a unha volta (3 xornadas). Os equipos clasificados en 4ª e 5ª posición, xogarán entre si unha liga a unha volta (3 xornadas). Os equipos clasificados en 6ª posición e o clasificado en 7ª posición con máis puntos, tamén xogarán entre si unha liga a unha volta (3 xornadas). O equipo clasificado en 7ª posición con menos puntos e os clasificados en 8ª posición, tamén xogarán entre si unha liga a unha volta (3 xornadas). ○ O equipo que gañe máis partidos no primeiro grupo de clasificados, será o equipo vencedor. En caso de empate, na primeira posición, os equipos empatados serán os gañadores. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ 3 tempos de 8 minutos (Tempo corrido). ○ Descanso de 2 minutos entre tempo.
INFANTIL (94-95) 4X4 TODO O CAMPO	DEZASEIS (12 xornadas)	<ul style="list-style-type: none"> ○ Dous grupos, de oito equipos. Xogarase unha liga a unha volta, todos contra todos (7 xornadas). ○ Unha vez xogada a primeira fase, os equipos clasificados en 1ª, 2ª e 3ª posición de cada grupo, xogarán entre si unha liga a unha volta (5 xornadas). Os equipos clasificados en 4ª, 5ª e 6ª posición, xogarán entre si unha liga a unha volta (5 xornadas). Os equipos clasificados en 7ª e 8ª posición, tamén xogarán entre si unha liga a unha volta (3 xornadas). ○ O equipo que gañe máis partidos no primeiro grupo de clasificados, será o equipo vencedor. En caso de empate, na primeira posición, os equipos empatados serán os gañadores. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ 4 tempos de 6 minutos (Tempo corrido). ○ Descanso de 2 minutos entre 2ª e 3ª tempo.
CADETE (92-93) 4X4 TODO O CAMPO	ONCE (11 xornadas)	<ul style="list-style-type: none"> ○ Un grupo de once equipos. Xogarase unha liga a unha volta, todos contra todos (11 xornadas). ○ O vencedor é o equipo que máis partidos gañe. En caso de empate na primeira posición, os equipos empatados serán os gañadores 	<ul style="list-style-type: none"> ○ 4 tempos de 6 minutos (Tempo corrido). ○ Descanso de 2 minutos entre 2ª e 3ª tempo.

Cadro 7: Modelo de competición e tempo de xogo do VII Torneo das Escolas de Baloncesto

3.5. Normativa xeral e específica do VII Torneo das Escolas de Baloncesto da Fundación Real Madrid

O Torneo que a Fundación Real Madrid organiza nas súas Escolas de Baloncesto estará rexido polos seguintes aspectos (adaptado de Jiménez e Ortega, 2005):

3.5.1. Normas xerais para todas as categorías

- Cada equipo debe ir indumentado exclusivamente co equipamento que a Fundación lle entrega; durante o partido, se é preciso, identificarase de xeito diferente a través de petos.
- Haberá un capitán responsable por equipo que representará aos seus compañeiros e compañeiras.
- Os reservas, cando queiran cambiar, teñen que facelo cando o balón saia fóra. Só se pode estar de reserva 4 minutos seguidos. Un mesmo xogador non pode volver ser reserva ata que non o foron os seus outros compañeiros ou compañeiras.
- Se nun equipo non se presentan polo menos tres integrantes (no 3x3) e catro integrantes (no 4x4), transcorridos cinco minutos desde o inicio de partido, daráselle, a devandito equipo, o partido por perdido. Posteriormente, intentarase que os xogadores e xogadoras que se presentaron xoguen un partido amigable, combinándose co outro equipo.
- Os familiares ou amigos que acompañen aos xogadores e xogadoras do Torneo só poderán ver os partidos desde a bancada superior, quedando limitado o acceso á pista polideportiva só aos mozos e mozas das Escolas.

3.5.2 Normas específicas en función das diferentes categorías

A competición das categorías benxamín e alevín están baseadas na realización de partidos de 3 contra 3 no medio campo, entre os diferentes equipos das Escolas.

- Tres tempos de 8 minutos. Dous minutos de descanso entre tempos.
- Os xogadores son os árbitros do partido. En cada partido un profesor-orientador velará pola correcta participación dos equipos.
- As canastras teñen o mesmo valor que lle outorga o regulamento de baloncesto. Non hai liña de triplos.
- Logo de cada cambio de posesión do balón, rebote defensivo, ou balón recuperado, o balón terá que saír máis aló da liña de 6,25 metros.
- Logo de anotar unha canastra, o equipo que defendía sacará desde a liña de fondo, e deberá facer chegar o balón ata a liña de 6,25 metros.

- O equipo que máis puntos leve cando se esgote o tempo de xogo, gañará o partido. O equipo vencedor conseguirá 3 puntos (balón de cor laranxa) no cartel situado no polideportivo para esta función. O equipo que empate conseguirá 2 puntos (balón azul). Os partidos perdidos conseguen 1 punto (balón amarelo).
- A competición das categorías infantil e cadete están baseadas na realización de partidos de 4x4 en todo o campo, entre os diferentes equipos das Escolas.
- Catro tempos de 6 minutos. Dous minutos de descanso entre o segundo e o terceiro período.
- Xogarase con balón B5 en categoría infantil e B6 en cadete.
- Existirá a presenza dun profesor - árbitro, ao cal haberá que respectar ao longo de todo o partido.
- O equipo que máis puntos leve cando se esgote o tempo de xogo, gañará o partido. O equipo vencedor conseguirá 3 puntos (un balón de cor laranxa), e o equipo que empate conseguirá 2 puntos (medio balón de cor laranxa).

3.6. Funcións do profesorado na competición.

3.6.1. Responsabilidades do profesorado-orientador

- Velar para que se inicie o partido con puntualidade, e que non existan pausas innecesarias.
- Control do balón de xogo.
- Asegurarse de que os xogadores e xogadoras de cada equipo son os inscritos, así como a súa puntualidade e que cumpran o mínimo de xogadores establecido.
- Observar toda a evolución do partido e intervir en casos concretos:
 - Cando os xogadores non saben resolver entre eles unha situación conflitiva de carácter regulamentario.
 - Cando se infrinxe unha norma básica e ningún dos dous equipos percibe ese erro.
 - Cando reiteradamente unha conduta é inapropiada.
 - Cando existe unha notable superioridade dun equipo sobre outro tomará medidas para diminuír a diferenza de resultado tan abafadora. Algunhas medidas, en función da categoría, poden ser por exemplo:
 - Non presionar ao xogador ou xogadora con balón.
 - Non defender en todo o campo.
 - Non realizar 2x1 (en benxamín e alevín está prohibido segundo o regulamento).
 - Anular a capacidade anotadora do contraataque.

- Pasar o balón entre todos os compoñentes do equipo antes de lanzar a canastra.
 - Non presionar aos atacantes nas situacións de saque de banda ou fondo.
-
- Confrontar o resultado cos capitáns dos equipos e informar ao coordinador sobre devandito resultado.
 - Na categoría infantil e cadete, o profesor - orientador levará o control das faltas de equipo e será o responsable de igualar o partido cando a diferenza no resultado sexa ampla, así como de orientar a ambos os equipos para que melloren o seu xogo e corrixan erros.
 - Controlar que todos os equipos, realizan o arrefriamento xeral e específico antes de cada partido.

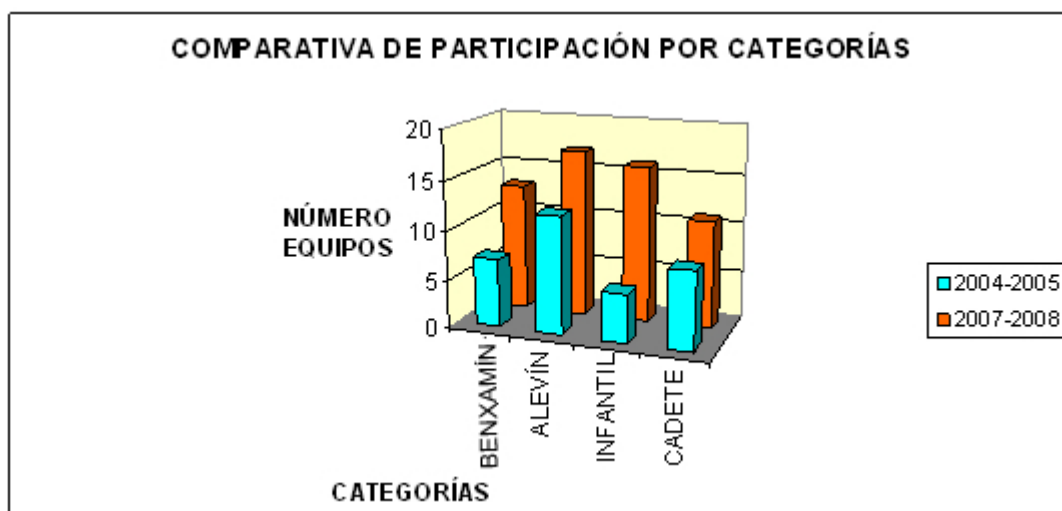
3.6.2. Responsabilidades do profesorado-árbitro

- Velará para que se inicie o partido con puntualidade, e que non existan pausas innecesarias.
- Valorará se debe incidir máis ou menos sobre as accións, para non retardar excesivamente o desenvolvemento do xogo. Intervir apropiadamente.
- En ningún momento poderán realizar defensas zonais.
- O partido desenvolverase segundo as normas vixentes.
- Non esquecer o labor educativo en todos e cada un dos momentos do partido. Deberá explicar porqué das infraccións sinaladas no caso de ser reiteradas ou non comprendidas.

3.7. Valoración da participación do alumnado na competición.

Cando no segundo trimestre puxemos en marcha o VII Torneo de Baloncesto, vímonos gratamente sorprendidos pola alta participación dos nosos xogadores e xogadoras, que como podemos ver no seguinte cadro, viuse aumentada en cinco equipos repartidos entre as categorías benxamín, infantil e cadete. Isto significa que tivemos un aumento nas tres últimas tempadas dun 78% no número de equipos que participaron no Torneo, e isto derívase nun aumento de 174 mozos e mozas máis que participan no VII Torneo con respecto á tempada 2004-2005, cun total de 354 xogadores e xogadoras.

TORNEO DAS ESCOLAS DE BALONCESTO DA FRM					
TEMPADA	CATEGORÍAS DE BALONCESTO				NÚMERO DE EQUIPOS
	BENXAMÍN	ALEVÍN	INFANTIL	CADETE	
2004-2005	7	12	5	8	32
2005-2006	8	14	10	8	40
2006-2007	12	17	14	9	52
2007-2008	13	17	16	11	57

Cadro 8 E Figura 6: Comparación na participación de equipos no Torneo das Escolas de Baloncesto, tempada 2004-2005 e 2007-2008.

3.8. Que opinión teñen as familias, o alumnado e profesorado do Torneo?

A pasada tempada, no VI Torneo das Escolas de Baloncesto, tres profesores das Escolas realizaron un estudo para coñecer a opinión do profesorado, as familias e xogadores, respecto ao modelo de competición e o seu desenvolvemento, e constatar o seu grao de satisfacción respecto dos procedementos seguidos no modelo de competición das Escolas.

Destas enquisas, obtivéronse conclusións moi valiosas, que reforzaron a filosofía e obxectivos do Torneo, así como o labor educativo do profesorado. Púidose constatar que “a opinión de nenos, familias e profesorado é moi positiva respecto da competición, e acorde cos obxectivos principais que a Dirección das Escolas pretende fomentar con esta actividade: o desenvolver a formación integral de mozos e mozas, como parte da formación dos mozos/as, favorecer a diversión e impulsar a aprendizaxe do baloncesto. O grao de participación percibido tanto por nenos/as como por familias é moi elevado. Tal información permite confirmar que este sistema de competición, no que se realizan situacións de 3X3 ó 4X4 en lugar do tradicional 5X5, permite aos xogadores que a súa participación véxase incrementada” (Escudeiro, Loma e Moreno, 2007:37-38).

7. BENEFICIOS, INCONVINTES E PROPOSTAS DE MELLORA NAS ESCOLAS DE BALONCESTO DA FRM.

BENEFICIOS DEL PROYECTO DE LAS ESCUELAS DE BALONCESTO EN LA ACTUALIDAD
O apoio da Dirección Xeral da Fundación Real Madrid ao proxecto das Escolas de Baloncesto, favorece o bo desenvolvemento e crecemento do proxecto.
O incremento de alumnado e alta porcentaxe de renovacións, é un dato moi positivo que nos anima a seguir traballando na mesma liña.
O poder dispor dunha estrutura técnica, permítenos manter unha estreita relación co profesorado, alumnado, familias e responsables das instalacións, así como realizar un gran seguimento do proceso de ensino aprendizaxe.
O coidado perfil do profesorado e a súa formación, garanten o proceso de ensino - aprendizaxe.
As reunións co profesorado, favorecen a súa formación continua e o estreito seguimento do traballo realizado.
O programa de formación continua do profesorado (cursos, fomento de adquisición de coñecementos, estreita colaboración coa Dirección Técnica, facilidades para a súa formación, participación con comunicacións nos congresos organizados pola Fundación,?), permítenos fomentar e promover a reflexión dos adestradores.
A Guía Didáctica das Escolas de Baloncesto, orienta e axuda ao profesorado nas súas programacións e deseño de adestramentos.
A entrega da planificación anual e as programacións trimestrais, axúdanos a ter un maior control e seguimento do traballo realizado polo profesorado nos adestramentos.
O seguro de accidentes e o recoñecemento médico básico, facilítanos o coñecer posibles alteracións.
As actividades complementarias, serven como incentivo para os mozos das Escolas, e permítenos poder cumprir con parte dos obxectivos de formación integral dos xogadores.
Os obxectivos e regulamento propio do Torneo, favorecen a continuidade dos obxectivos que traballa o profesorado durante os adestramentos.
Na categoría benxamín e alevín, os partidos de 3 contra 3 no medio campo, colaboran no aumento de participación do alumnado cun maior espazo.
A transformación da competición en categoría infantil e cadete, do 3 contra 3 no medio campo, a 4 contra 4 en todo o campo, permitiunos ampliar o espazo de xogo, cun campo de ataque e defensa, co beneficio que achega o contraataque (Graça e Oliveira, 1997). Con este cambio na forma de competición, o número de equipos non presentados é case inexistente, e a inscrición dos xogadores aumentou considerablemente.
A norma xeral do Torneo, que obriga a permanecer como máximo 4 minutos seguidos no banco, e que un mesmo xogador non poida ser reserva ata que o sexan os seus compañeiros, fomenta a máxima participación e igualdade de todo o alumnado.
Se un equipo non se presenta, xógase un partido amigable, potenciando así o obxectivo de transmitir a idea de divertirse coa práctica do baloncesto, restando importancia ao resultado final.
A localización das familias na bancada, axuda a que os xogadores xoguen máis tranquilos.
A norma que explica que os xogadores son os árbitros do partido, favorece o coñecemento e comprensión das regras do xogo polos xogadores.

Cadro 9: Beneficios e potencialidades das Escolas de Baloncesto da Fundación Real Madrid.

BIBLIOGRAFÍA

Aguado, R., Colina, R., Crespo, R., Galán, M., Gómez, M., López, M., Ortega, G., Villafuertes, E. (2004). *Las Escuelas de baloncesto de la Fundación Real Madrid: Análisis de una experiencia*. En A. López, C. Jiménez e R. Aguado. *Curso de Didáctica del baloncesto en las etapas de iniciación* (pp. 237-242). Madrid: Fundación Real Madrid.

Cárdenas, D. (2003). *La formación táctica colectiva desde la perspectiva constructivista*. En A. López, C. Jiménez e R. Aguado. *Curso de Didáctica del baloncesto en las etapas de iniciación*. Madrid: Fundación Real Madrid.

Carrillo, A. e Rodríguez, J. (2007). *¿Técnica o táctica?* En A. C. Jiménez e G. Ortega (Eds.), *Baloncesto en la Iniciación* (pp.29-66). Sevilla: Wanceulen.

Castejón, F.J., Jiménez, F.J., Jiménez, F. e López, V. (2003). *Concepción de la enseñanza comprensiva en el deporte: modelos, tendencias y propuestas*. En F.J. Castejón (Ed.). *Iniciación Deportiva. La enseñanza y el aprendizaje comprensivo en el Deportes* (pp. 17-34). Sevilla: Wanceulen.

Castejón, F. J. (2005). *¿Es el deporte un contenido educativo?* En F.J. Giménez, P. Sáenz-López e M. Díaz (Eds.), *Educación a través del deporte* (pp. 11-22). Huelva: Universidad de Huelva.

Escudero, S., Loma, M. e Moreno, E. (2007). *Modelo formativo de competición de las escuelas de baloncesto de la Fundación Real Madrid* (pp.37-38). Madrid: Fundación Real Madrid (inédito).

García, F. (2006). *Posmodernidad y Deporte: Entre la individualización y la masificación. Encuesta sobre hábitos deportivos de los españoles 2005*. Madrid: Consejo Superior de Deportes y Centro de Investigaciones Sociológicas.

Giménez, F.J. (2003). *La formación del entrenador en la Iniciación al Baloncesto*. Sevilla: Wanceulen.

Giménez, F.J. e Sáenz-López, P. (2004). *Aspectos teóricos y prácticos de la Iniciación al Baloncesto*. Sevilla: Wanceulen.

Giménez, F.J. (2005). *¿Se puede educar a través del deporte?* En F.J. Giménez, P. Sáenz-López e M. Díaz (Eds.), *Educación a través del deporte* (pp. 85-97). Huelva: Universidad de Huelva.

Graca, A. e Oliveira, J. (1997). *La enseñanza de los juegos deportivos*. Barcelona: Paidotribo.

Jiménez, A.C. (2005). *El baloncesto en contextos desfavorecidos*. En F.J. Giménez, P. Sáenz-López e M. Díaz (Eds.), *Educación a través del deporte* (pp. 47-58). Huelva: Universidad de Huelva.

Jiménez, C., Ortega, G. (2005). *Programa del IV Torneo de las Escuelas Baloncesto de la Fundación Real Madrid*. Curso 2004-2005. Madrid: Fundación Real Madrid (Inédito).

Jiménez, A.C. (2007). *Aportaciones para la formación del profesorado en la iniciación al baloncesto: perspectiva académica*. (Asignatura de Baloncesto en la Iniciación) (pp. 86). En A. C. Jiménez e G. Ortega (Eds.), *Baloncesto en la Iniciación* (pp.85-93). Sevilla: Wanceulen.

López, A., Jiménez, C. e Aguado, R. (2001). *Escuelas Deportivas de Baloncesto. Guía del Monitor*. Madrid: Fundación Real Madrid (inédito).

López, A., Jiménez, C. e Aguado, R. (2003). *Una propuesta para el desarrollo del baloncesto en las Escuelas de Baloncesto de la Fundación Real Madrid*. Curso de Didáctica del baloncesto en las etapas de iniciación. Madrid: Fundación Real Madrid.

Ortega, G. (2007). *Aportaciones para la formación del profesorado en la iniciación al baloncesto: perspectiva profesional*. (Escuelas de Baloncesto de la Fundación Real Madrid) (pp.99) (pp.102). En A. C. Jiménez e G. Ortega (Eds.), *Baloncesto en la Iniciación* (pp.95-104). Sevilla: Wanceulen